

Vversterk (in) de opleiding

Een bronnenboek VVE voor ROC's en PABO's

De afgelopen jaren is het besef in het onderwijsveld gegroeid dat voor- en vroegschoolse educatie (VVE) van grote betekenis is voor alle kinderen, maar in het bijzonder voor kinderen van laag opgeleide ouders die in het onderwijs minder goede kansen hebben. Sommige wetenschappers noemen VVE de best mogelijke investering in kinderen. Ook de overheid is overtuigd van het belang van VVE en heeft daar dan ook veel middelen voor uitgetrokken.

In opdracht van het ministerie van OCW is het landelijk project Vversterk opgezet voor de professionalisering van personeel in voor- en vroegschoolse instellingen. Sardes heeft de coördinatie van Vversterk in handen. Belangrijk onderdeel van het Vversterk-project is het beschikbaar maken van specifieke (les-)materialen voor VVE in het opleidingsaanbod van ROC's en PABO's.

VVE in het curriculum van de opleidingen PW3, PW4, onderwijsassistent en leerkracht basisonderwijs

Deze brochure beschrijft het Vversterk-traject voor de opleidingen PW3, PW4 en onderwijsassistent binnen ROC's en leerkracht basisonderwijs in de PABO's. Vversterk wil bevorderen dat VVE een plek krijgt binnen het curriculum van deze opleidingen.

Er is een bronnenboek samengesteld, waaruit de docenten van de opleidingen (les-)materiaal en opdrachten kunnen halen. Daarnaast biedt Vversterk een gratis implementatietraject aan om het materiaal ook daadwerkelijk in het curriculum van de opleiding op te kunnen nemen.

Bronnenboek

Er is een groeiende overeenstemming over het belang van VVE in de opleidingen, maar veel instellingen worstelen met de vraag 'hoe' en 'waar'. Het blijkt dat de instellingen vooral behoefte hebben aan (les-)materiaal dat naar wens en noodzaak kan worden ingepast. Vversterk heeft daarom een bronnenboek voor ROC's en PABO's samengesteld om VVE een plek te geven in het curriculum van de opleidingen. Het bronnenboek is bestemd voor de docenten van de opleidingen en bestaat uit negen themagebieden met theoretische informatie en concrete (stage)opdrachten.

Themagebieden

Het bronnenboek behandelt de volgende themagebieden:

- Inleiding voor- en vroegschoolse educatie en ontwikkelingsstimulering bij het jonge kind
- Pedagogisch-didactisch handelen: spel als motor voor ontwikkeling
- Organisatie en groepsmanagement
- Collegiale ondersteuning
- Taal
- Rekenen en wiskunde
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Sensomotorische ontwikkeling
- Ouderbetrokkenheid

Het bronnenboek bevat een algemene inleiding met onder meer een toelichting op te maken keuzes en mogelijkheden voor inpassing.

Daarnaast zijn de inhouden gekoppeld aan de kwalificatiedossiers Pedagogisch Werker 3 en 4 en Onderwijsassistent en aan de bekwaamheidseisen voor de leerkracht basisonderwijs.

Een themagebied bevat een beschrijving van de inhoud en de te behandelen onderwerpen, een overzicht van wat studenten na het behandelen van het themagebied moeten weten en kunnen, een opsomming van bronnen, relevante literatuur en verwijzingen naar beeldmateriaal en tot slot theorie en opdrachten, gerangschikt naar verschillende onderwerpen. Voor elke opleiding is een specifieke eindopdracht samengesteld, waarin alle themagebieden geïntegreerd terugkomen. De studenten ontwerpen bij deze opdracht een VVE-activiteitencyclus voor drie weken. Vervolgens voeren zij deze in de praktijk uit, waarna ze daarop reflecteren.

Het beeldmateriaal is op een DVD in het bronnenboek opgenomen. Daarnaast zijn er vrij bewerkbare hand-outs en werkbladen op CD-ROM beschikbaar.

Differentiatie voor de verschillende opleidingen

In het bronnenboek zijn diverse differentiatiemogelijkheden opgenomen voor de verschillende opleidingen.

In de theorie zelf is, waar nodig, onderscheid gemaakt tussen de voorschoolse (0-4 jarigen) en de vroegschoolse educatie (4-6 jarigen). De opdrachten voor studenten zijn opgebouwd uit verschillende stappen. Docenten kunnen op deze manier zelf differentiëren. Verder bevat het bronnenboek per themagebied een literatuuroverzicht voor verdere theoretische verdieping. Bij de eindopdrachten is er nadrukkelijk rekening gehouden met het takenpakket in de toekomstige beroepspraktijk van de studenten: pedagogisch werker 3, pedagogisch werker 4, onderwijsassistent of leerkracht.

Belangrijk onderdeel van de scholing is de reflectie op het eigen handelen. Bij de reflectieopdrachten is een onderscheid aangebracht tussen de studenten van de ROC's en de PABO-studenten. Bij de ROC's gaat het vooral om het reflecteren op de eigen competenties in de praktijksituatie. Voor de PABO-studenten is daarnaast de koppeling met de theorie belangrijk.

Legitimering van VVE in het curriculum

Het gebruikte materiaal in het bronnenboek is beoordeeld op de eisen die gesteld worden aan toekomstige pedagogisch medewerkers, onderwijs-

Facilitering

De instellingen ontvangen een financiële bijdrage om het (les-)materiaal in het eigen curriculum in te passen. Gedurende de daadwerkelijke invoering van VVE in het curriculum is een helpdesk beschikbaar voor de beantwoording van vragen. Ook is er de mogelijkheid van een advies op locatie.

assistenten en leerkrachten. De ontwikkelaars van het materiaal hebben beschreven welke kerntaken en – processen aan de orde zijn. Calibris heeft het materiaal positief beoordeeld op basis van de kwalificatiedossiers Pedagogisch werker 3 en 4 (uitstroomprofiel kinderopvang) en Onderwijs-assistent. Het resultaat van de beoordeling is in het inleidende hoofdstuk opgenomen. Een vergelijkbare exercitie heeft plaatsgevonden met de SBL voor de competenties van leerkrachten. Ook hiervan is het resultaat in het bronnenboek opgenomen.

Relevantie materiaal

Bij de ontwikkeling van het materiaal en het bronnenboek zijn referentiegroepen betrokken, bestaande uit docenten van de betreffende opleidingen. Deze docenten zijn geselecteerd binnen hun eigen instelling op basis van ervaringen met VVE in het curriculum. Zij hebben de ontwerpeisen voor het ontwikkelwerk opgesteld. De leden van de referentiegroepen hebben daarnaast gefunctioneerd als 'critical friends'. In diverse bijeenkomsten hebben zij het ontwikkelde materiaal becommentarieerd en aanvullende voorstellen gedaan.

Het implementatietraject

Vversterk biedt bij het bronnenboek een gratis implementatietraject voor de professionalisering van de docenten in de opleidingen op het terrein van VVE. Dit implementatietraject vindt plaats in de periode 2008 – 2010. Centraal staat hoe een ROC of PABO (onderdelen van) het bronnenboek kan inzetten in het eigen curriculum.

Het traject start met een gesprek tussen een Sardes-adviseur en de opleidingsmanager van de instelling en/of de verantwoordelijke voor het curriculum. Hierin wordt een toelichting gegeven over de opzet en inhoud van het traject. Vervolgens vinden gedurende ongeveer een half jaar vier werkbijeenkomsten met docenten plaats.

De eerste werkbijeenkomst bestaat uit een presentatie van het bronnenboek met als opdracht het maken van een analyse van het eigen curriculum. Daarna zijn er twee bijeenkomsten die gericht zijn op de inpassing van de negen themagebieden in het eigen curriculum. De laatste bijeenkomst is gericht op de eindbespreking van de resultaten, de opzet van een implementatieplan en aandachtspunten voor de implementatie van de themagebieden in het eigen curriculum.

Voor de ROC's vinden de werkbijeenkomsten per instelling plaats, en bij meerdere locaties op één plek. PABO's volgen

de bijeenkomsten op nader te bepalen data en locaties. Combinaties van ROC's en PABO's zijn mogelijk.

Na afloop van de werkbijeenkomsten vindt er een tweede gesprek tussen de Sardes-adviseur en de opleidingsmanager en/of curriculumverantwoordelijke plaats over de volgende fase van de implementatie in het curriculum van de opleidingen.

Voor wie zijn de bijeenkomsten bedoeld?

De bijeenkomsten zijn bedoeld voor docenten die met de materialen gaan werken. Het gaat om docenten van de volgende opleidingen:

- Pedagogisch werkers in de kinderopvang, niveau 3
- Pedagogisch werkers in de kinderopvang, niveau 4
- Onderwijsassistent
- Leerkracht basisonderwijs

Bij PABO-docenten gaat het niet persé om specialisten 'het jonge kind', maar ook om docenten uit verschillende vakgroepen. Opleidingsmanagers en curriculumverantwoordelijken worden nadrukkelijk uitgenodigd om (al dan niet gedeeltelijk) de bijeenkomsten te volgen.

Projectcoördinatie

Sardes
Postbus 2357
3500 GJ Utrecht
www.sardes.nl

Voor informatie over Vversterk
www.vversterk.nl